

BOEKBESPREKING

BOOK REVIEW

Sterrin Smalbrugge, *Het grote reptielenboek*. Uitgeverij Luijtingh-Sijthoff. Amsterdam, 2019. ISBN: 9789024586110. Prijs € 20,-. Met illustraties van Wendy Panders en foto's van reptielenfotograaf Matthijs Kuijpers en anderen.

Marcel van der Voort

Er zullen maar weinig dieren zijn die méér dan slangen geholpen moeten worden bij hun gevecht om van hun slechte reputatie af te komen, om de vooroordelen die er jegens hen bestaan te ontzenuwen en om de aversie die velen voelen bij het zien van een slang, te doen omkeren in bewondering. Ik vermoed dat veel slangenhouders hartstochtelijk over hun dieren kunnen praten en eventuele bezoekers misschien wel kunnen verleiden om over hun angst heen te stappen door even het staartpuntje van een uit het terrarium gehaald huisdier aan te raken, terwijl het baasje zelf de levensgevaarlijke kop vasthoudt! Dat soort ontmoetingen zijn belangrijk en dragen er zeker mede toe bij dat tergend langzaam de slechte reputatie van de slang ten goede wordt gekeerd. Misschien zijn er onder u die wel eens een gastles over slangen hebben gegeven op de basisschool van hun kind of kleinkind. Of die hun kind, kleinkind of buurjongen hebben meegeholpen een indrukwekkende spreekbeurt over slangen voor te bereiden. Met als hoogtepunt natuurlijk het moment waarop een echte slang uit haar mobiele behuizing wordt gehaald en aan de verschrikte kinderen en leerkracht wordt vertoond! Ik weet uit ervaring dat zo'n presentatie een groot enthousiasme voor slangen bij kinderen kan bewerkstelligen, want hoe bang ze aanvankelijk ook zijn, uiteindelijk strelen ze het dier allemaal.

Maar, je kunt jonge kinderen óók het boek van Sterrin Smalbrugge geven. Dat scoort gegarandeerd. Groot van formaat, fantastisch vormgege-

Sterrin Smalbrugge, *Het grote reptielenboek* ('The great reptile book'). Uitgeverij Luijtingh-Sijthoff. Amsterdam, 2019. ISBN: 9789024586110. Price € 20,-. Illustrated by Wendy Panders and photos of reptile photographer Matthijs Kuijpers and others.

Marcel van der Voort

Few animals will need to be helped more than snakes in their struggle to get rid of their bad reputation, to refute the prejudices that exist against them and to avoid the aversion that many feel when seeing a snake, to be turned into admiration. I suspect that many snake keepers can talk passionately about their animals and perhaps tempt any visitors to step over their fear by just touching the tail of a pet taken from the terrarium, while the owner is holding the life-threatening head! Encounters of this kind are important and certainly help to painfully slowly turn the bad reputation of the snake. Maybe there are some of you who have offered a guest lesson about snakes at their child's or grandchild's elementary school or who have helped their child, grandchild or neighbour boy to prepare an impressive talk about snakes. The highlight of course is the moment a real snake is removed from its mobile housing and shown to the frightened children and teacher! From experience, I know that to children such a presentation can generate a great deal of enthusiasm for snakes, because no matter how scared they are initially, they all caress the animal in the end.

However, you can also give young children the book by Sterrin Smalbrugge. Success guaranteed. Large in size, fantastically designed, beautiful photos, illuminating drawings, and above all written in an attractive, child-friendly way. Dot size of letters, text colour, different

ven, prachtige foto's, verhelderende tekeningen, en boven alles geschreven op een aantrekkelijke, op kinderen toegesneden manier. Puntgrootte van letters, tekstkleur, verschillende fonts, tekeningen en foto's werken op iedere pagina eendrachtig samen om de grote informatiedichtheid behapbaar te maken voor de (jonge) lezer. Leuk zijn de 'Wist-je-dat-paragrafen' die op vrijwel elke bladzijde een opsomming geven van voor dat hoofdstuk wetenswaardige feiten. Niet minder aantrekkelijk zijn de vaak spitsvondige tekeningen die in één oogopslag duidelijk maken wat bijvoorbeeld de voedselketen is (pagina 8), of hoe de bijkracht van de zoutwaterkrokodil wordt gemeten (pagina 58).

Hoewel mijn voorliefde voor reptielen vooral slangen geldt, heb ik met veel interesse ook over krokodillen, gekko's, andere hagedissen en schildpadden gelezen. Ik ben erg interessante informatie rijker geworden. Ik kende bijvoorbeeld het trucje van slangen om met hun staart het gekronkel van een worm te imiteren om zo een prooidier te lokken, maar dat de Amerikaanse alligator iets soortgelijks doet, maar dan met takjes op zijn snuit om nestbouwende vogels te lokken, wist ik niet. Geweldige informatie vind ik dat.

Wat ik knap van Smalbrugge vind, is dat ze in zo'n kort bestek (96 pagina's) niet alleen veel reptielen bespreekt, maar en passant op een heel inzichtelijke wijze de jonge lezers informeert over tal van eigenschappen. Want alle onderdelen die je mag verwachten bij een behandeling van reptielen komen zowat aan de orde: een beetje taxonomie, het gifapparaat van sommige reptielen, vervellen, paren, biotopen, winter- en zomerslaap en tal van onderdelen meer.

Aantrekkelijk is hoofdstuk 9 dat over reptielen dicht bij huis gaat. Reuzenslangen zijn voor kinderen natuurlijk erg imponerend, maar je moet er wel voor naar de diertuin of het verre buitenland. In de eigen omgeving zijn echter vaak ook reptielen te vinden. Dus behandelt Smalbrugge de Adder, Ringslang, Gladde slang, Muurhagedis, Zandhagedis, de Levendbarende hagedis en de Hazelworm. O ja, en de Russische rattenslang die op enig moment in Nederland werd aangetroffen, een

fonts, drawings and photos work together in unity on every page to make the large information density manageable for the (young) reader. Nice are the 'Did you know paragraphs' that provide a list of facts worth knowing for that chapter on almost every page. No less attractive are the often subtle drawings that at a glance make clear what is the food chain (page 8), or how the bite force of the saltwater crocodile is measured (page 58).

Although my preference for reptiles mainly focuses on snakes, with great interest I have also read about crocodiles, geckos, other lizards and turtles. I gained very interesting information. For example, I knew the trick of snakes with their tails, imitating the twisting of a worm to lure a prey, but that the American alligator does something similar, using twigs on its snout to lure nesting birds instead, I did not know. I think that is great information.

What I like about Smalbrugge is that in such a short space of pages (96 pages) she not only discusses many reptiles, but in the meanwhile also informs the young readers in a very insightful way about numerous characteristics. Because just about all parts you may expect when dealing with reptiles are discussed: a little taxonomy, the venom device of some reptiles, shedding, mating, biotopes, brumation and aestivation and many more.

Chapter 9 is attractive, which deals with reptiles close to home. Giant snakes of course are very impressive for children, but to see them you have to go to the zoo or far abroad. Often reptiles can be found in your own environment as well. Smalbrugge treats the Adder, Grass snake, Smooth snake, Common wall lizard, Sand lizard, the Common lizard and the Slow worm. Oh yes, and the Amur rat snake that at some point was found in the Netherlands, a find that gives her the opportunity to elaborate on the danger of exotic species in our nature. This chapter will encourage many young readers, hopefully together with their parents, to go outside, explore and develop a positive at-

vondst die haar de gelegenheid geeft om even uit te weiden over het gevaar van exoten in onze natuur. Dit hoofdstuk zal veel jonge lezers, hopelijk samen met hun ouders, eropuit doen trekken en bij hen zo wellicht een positieve grondhouding ten opzichte van reptielen laten ontstaan. Ze heeft dergelijke excursies aantrekkelijk gemaakt voor de jonge generatie, door haar uit te nodigen om van waarnemingen van reptielen foto's te maken en die naar haar op te sturen, opdat ze die kan toevoegen aan haar #hetgrotereptielenboek. Zo ontstaat er één grote database, samengesteld door velen.

In het hoofdstuk 'Eropuit' geeft ze een aantal tips waarop je moet letten, als je de natuur intrekt met de bedoeling reptielen te observeren. Ze adviseert jaargetijde, weersomstandigheden, tijdstip van de dag in de gaten te houden (en legt uit waarom), ze vertelt welke sporen je kunt tegenkomen, ze verklaart dat slangen trillingen voelen, en dat je dus niet als een wildeman over de hei moet struinen.

Een gouden greep is de 'Quiz' achterin. Uitdagerend om het goede antwoord te geven op de vele vragen die in multiple choicevorm gesteld zijn en die een kind na beantwoording duidelijk maken of het, afhankelijk van het geslacht, een Sterrin-in-de-dop, of een Freek-in-de-dop is.

Ik wil tot slot nog de apart vormgegeven passages noemen waarin Smalbrugge verslag doet van haar eigen avonturen. Die heeft ze, vaak onder moeilijke omstandigheden, in tal van biotopen gehad, met tal van dieren. Uiteraard vindt ze het dier waarvoor ze op enig moment op pad is gegaan, en na het onderzocht en gefotografeerd te hebben, krijgt het zijn vrijheid weer terug. Vooral dat laatste is niet onbelangrijk en maakt kinderen duidelijk dat je van een ontmoeting kunt genieten, maar het dier daarna met rust moet laten en het biotoop niet moet verstoren. Ze schrijft er in voor kinderen aansprekende taal over en elk avontuur heeft een actiefoto als bewijs.

Smalbrugge kan trots en tevreden zijn. Haar missie - opkomen voor dieren die onterecht slecht bekendstaan - heeft ze met dit prachtige boek een uitstekende start gegeven.

titude towards reptiles. She has made such excursions attractive to the younger generation, by inviting her to take photos of sightings of reptiles and send them to her so that she can add them to her #hetgrotereptielenboek. This creates one large database, compiled by many. In the chapter 'Out and about' she offers a number of tips you should pay attention to when you move into nature with the intention of observing reptiles. She advises to keep an eye on the season, weather conditions, time of day (and explains why), she tells you which traces you may encounter, she tells you that snakes feel vibrations, so you shouldn't roam through the heath acting like a wild man.

The 'Quiz' in the back is a golden hold. Challenging to find the right answer to the many questions asked in multiple choice form, making it clear to a child whether, depending on gender, it is an emerging Sterrin or an emerging Freek.

Finally, I would like to mention the separately designed passages in which Smalbrugge reports on her own adventures. Often under difficult circumstances, she has experienced them in numerous biotopes, with numerous animals. Of course, she will find the animal for which at some point she went out, and after having examined and photographed it, it regains its freedom again. The latter in particular is important and makes it clear to children that you can enjoy a meeting, but at the end, you must leave the animal alone and not disturb the biotope. She writes in a language appealing to children and every adventure has an action photo as proof.

Smalbrugge can be proud and satisfied. With this wonderful book she has given an excellent start to her mission - to stand up for animals that unjustifiably have a bad name.

Translation into English: ir. Erwin Al.